

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРОВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ФІЛОСОФІЯ”

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»

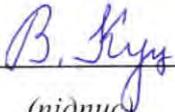
Спеціальність: 122 «Комп'ютерні науки»

Освітньо–професійна програма: «Комп'ютерні науки»

Форма здобуття освіти: очна (денна)

КИЇВ – 2025

РОЗРОБНИК си­ла­бу­су (кан­ди­дат фі­ло­со­фсь­ких на­ук, до­цент, ви­кла­дач
ка­фе­дри пси­хо­ло­гії, фі­ло­со­фії та су­спіль­них на­ук)

_____ Віктор КУЦ
(підпис)

Роз­гля­ну­то та схва­ле­но на за­сі­дан­ні ка­фе­дри пси­хо­ло­гії, фі­ло­со­фії та
су­спіль­них на­ук

Про­то­кол № 1 від 25.08. 2025 ро­ку

За­ві­ду­вач­ка ка­фе­дри _____ Олена ВЛАСЕНКО

(підпис)

Га­рант освітньо-про­фесійної про­гра­ми

(к.т.н., до­цент)

_____ Сергій ЛІСОВЕЦЬ
(підпис)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	ФІЛОСОФІЯ ОК 1.1.4. в ОПП
2. Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова дисципліна циклу загальної компетентності
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	2 й рік навчання, 3 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	3 кредити ЄКТС (90 год.), з них: 30 год. аудиторного навантаження (14 год. лекційних, 16 год. семінарських занять) та 60 год. самостійної роботи.
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
6. Інформація про консультації	У викладачів кафедри психології, філософії та суспільних наук які безпосередньо проводять заняття або за запитом здобувача вищої освіти на електронну пошту kaf_psp@tnu.edu.ua
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Куц Віктор Анатолійович (кандидат філософських наук, доцент, викладач кафедри психології, філософії та суспільних наук)
9. Контактна інформація викладача	kuts.viktor@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на веб-сайті Університету	+
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Вивчення дисципліни дає можливість здобувачеві вищої освіти ознайомитися з філософськими поглядами на сутність людського життя і розвитку, здобути практичні навички застосування філософського пізнання на рівні теорій і практики освоєння навколишньої дійсності у науково-теоретичній і професійно-практичній діяльності фахівця гуманітарної сфери.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Мета вивчення дисципліни: розкрити можливості розширення світогляду, застосування філософського пізнання і сучасних технологій. Сприяти

	формуванню загальної культури і практики гуманізму студентів, їхньої готовності до професійної діяльності. Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія» є: • формування уявлень про сутність людського життя на рівні розуміння цілісності і неповторності людської особистості, її активної перетворюючої діяльності, ролі і місця у навколишній дійсності; • визначення понять: світ, людина, істина, матеріальне, ідеальне, світогляд, розвиток, мудрість; • аналіз загальних методів і принципів у процесі пізнання навколишньої дійсності молодим фахівцем гуманітарної сфери; • ознайомлення з теорією і практикою філософствування на рівні розвитку і самореалізації; • визначення можливостей застосування філософських поглядів на всіх рівнях освоєння і практики перетворення світу; • формування у студентів навичок практичного застосування теоретичних основ, енциклопедичних знань і сучасних інформаційних технологій у власній навчальній та професійній діяльності; • розвиток аналітичного мислення студентів, набуття ними досвіду використання філософського пізнання для вирішення конкретних завдань навчальної та майбутньої професійної діяльності; • сприяння професійному самовизначенню студентів і набуттю ними професійної ідентичності фахівця гуманітарної сфери.
Преквізити	Історія та культура України;
Постреквізити	Дисципліни циклу вільного вибору загальної підготовки

Формат проведення дисципліни	Під час навчання використовуються наступні форми та методи: діалоги, диспути, бесіди і дискусії, індивідуальні науково-дослідні завдання. Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі – Google Classroom. У дистанційному режимі лекції / практичні заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни.

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни:

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК17. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК18. Знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства, володіння базовими знаннями гуманітарних наук (філософії, психології, педагогіки), що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до естетичних цінностей та уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності. Сприяє розвитку традицій і культури українського народу, розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

ПРН1. Застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук.

ПРН17. Розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних завдань та рішень.

4. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
Тема 1. Філософія: її людські виміри і сенс. Світогляд як духовно-практичний феномен. Предмет і функції філософії. Цінність філософії для особи і суспільства.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда).	2
	семінар	Поточний; презентація доповідей; виконання практичних завдань.	2
Тема 2. Історичний розвиток світової філософії і її специфіка. Філософія країн Стародавнього Сходу. Філософія Індії. Філософія Китаю. Філософія Греції і Риму. Середньовічна Філософія. Філософія Відродження. Філософія Нового часу. Німецька Класична філософія. Марксистська філософія. Сучасна світова філософія. Філософська думка в Україні.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда).	2
	семінар	Поточний; презентація доповідей; виконання практичних завдань.	2
Тема 3. Філософський зміст проблеми буття: Діалектика. Світ як єдність об'єктивної дійсності і людських сутнісних сил. Філософський зміст категорії буття. Матерія, рух, простір, час. Генезис свідомості. Структура і рівні свідомості. Філософські закони. Принципи діалектики. Альтернативи діалектики.	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда).	2
	семінар	Поточний; презентація доповідей; виконання практичних завдань.	2

Тема 4. Сутність та структури процесу пізнання. Проблема пізнання. Єдність елементів пізнання. Поняття практика. Форми і рівні практичної діяльності. Зміст практики і її функції. Концепції творчості. Форми творчого синтезу. Логіка і методологія наукового пізнання. Тема 5. Філософський аналіз суспільства. Соціальне у філософії. Система життєдіяльності людини. Географічне середовище. Екологія і її проблеми. Народонаселення в історичному процесі. Парадигми осягнення історії. Рушійні сили та суб'єкти суспільного розвитку. Етносоціальна культура. Тема 6. Особистість у вимірах філософського аналізу. Людина: індивід – особистість. Потреби, інтереси, соціальні норми. Життєва позиція. Суспільна діяльність: розвиток і виховання особистості. Суспільне виробництво. Продуктивні сили і виробничі відносини. НТП. Сутність і соціальні наслідки НТР. Тема 7. Духовне життя суспільства. Політична система суспільства. Політична свідомість і культура. Форми суспільної свідомості. Особливості духовної культури. Філософське уявлення про цінності. Цінності в структурі соціуму. Ієрархія цінностей людського буття. Світоглядна проблематика цінностей. Тема 8. Філософський аналіз науки. Майбутнє людства. Генезис науки. Закономірності наукового розвитку. Соціальна система науки. Наука – феномен культури. Соціальне передбачення і прогнозування. На шляху до нової	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда).	2
	семінар	Поточний; презентація доповідей; виконання практичних завдань.	2
	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда).	2
	семінар	Поточний; презентація доповідей; виконання практичних завдань.	2
	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда).	2
	семінар	Поточний; презентація доповідей; виконання практичних завдань.	2
	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда).	1
	семінар	Поточний; презентація доповідей; виконання практичних завдань.	2
	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда).	1
	семінар	Поточний; презентація доповідей;	2

цивілізації.		виконання практичних завдань.	

5. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Тема 1. Філософія: її людські виміри і сенс Опрацювати тему за підручником і першоджерелами.	Короткий словник філософських категорій.
2.	Тема 2. Історичний розвиток світової філософії і її специфіка. Проаналізувати характерні особливості окремих періодів у розвитку Світової Філософії.	Умовний план-схема характерних особливостей.
3.	Тема 3. Філософський зміст проблеми буття: Діалектика. Скласти умовний опис загальної проблеми розуміння категорії буття і її форм.	Порівняльний аналіз.
4.	Тема 4. Сутність та структури процесу пізнання. Використовуючи посібник з Філософії визначити особливості пізнання на різних рівнях освоєння дійсності.	Малюнок структури.
5.	Тема 5. Філософський аналіз суспільства. Використовуючи різні джерела інформації показати філософську проблему людини через сукупність проблем суспільства.	Порівняльна таблиця.
6.	Тема 6. Особистість у вимірах філософського аналізу. На основі передових філософських ідей простежити процес розвитку особистості і можливі трансформації.	Збірний образ особистості.
7.	Тема 7. Духовне життя суспільства. Узагальнити ціннісні показники на різних рівнях розвитку суспільства.	Перелік цінностей.

8.	Тема 8. Філософський аналіз науки. Майбутнє людства. Використовуючи кількісні і якісні показники у розвитку сучасного суспільства на основі статистичних даних запропонувати філософську гіпотезу щодо майбутньої перспективи.	Футурологічний прогноз.

6. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання – вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відео-конференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

7. Політика дисципліни.

- Вивчення дисципліни передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із викладачем дисципліни.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Здобувач, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з

неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.

- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття.
- Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10 %.
- Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.
- Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.
- У разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.
- Списування під час контрольних робіт заборонене (в тому числі із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування.

8. Система оцінювання та вимоги.

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 75 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 66 – 74 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 65 б.

Види контролю:

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на практичних заняттях у формі: практичних завдань.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку (питання для підготовки наведено у Додатку).

Розподіл балів за видами діяльності:

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	кількість одиниць	максимальна кількість балів	Форма контролю
Робота на лекційному занятті	1	5	5	Залік
Робота на практичному занятті	5	10	50	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	
Разом			70	30
Розрахунок балу за курс: $70+30 = 100$				

9. Рекомендовані джерела інформації:

Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)

Основна література:

1. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2018. 432 с.
2. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
3. Бойко О.П. Виміри духовності у сучасному світі: Філософія. Культура. Життя. Київ: Основа, 2010. 400с.
4. Дойчик М.В. Філософія історії: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010. 192с.
5. Добронравов І.С. Філософія науки. Київ: ВПЦ Київський університет, 2018. 255с.
6. Подольська Є.А. Філософія. Київ: Центр Наукової Літератури, 2006. 704с.
7. Філософія: Навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. Київ: Вікар, 2013. 625с.
8. Філософія освіти: Навчальний посібник. За ред.: Т.Н.Кучера, Л.І.Насонової, В.В.Дейнеки. Харків: ХНМУ, 2015. 163с.

Допоміжна література:

1. Гатальська С.М. Філософія культури: підручник. Київ: Либідь, 2005. 250с.
2. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини. Київ: Знання, 2007. 559с.
3. Ільєнков Е.В. Про ідоли та ідеали. Київ: Час-крок, 2006. 312с.
4. Мельник Л.Г. Економіка розвитку. Суми: Університетська книга, 2006.

662с.

5. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. Київ: Знання, 1999. 543с.
6. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002.

Антологія:

1. Вернадський В.І. Біосфера і ноосфера. Київ 2004.
2. Вернадський В.І. Наукова думка як планетне явище. Київ 1991.
3. Колінгвуд Р.Дж. Ідея Історії. Київ. 1996.
4. Ніцше Фрідріх. Воля до влади: Досвід переоцінки всіх цінностей. Київ, 1994.
5. Поппер Карл. Злиденність історизму. Київ, 1993.
6. Тоффлер Елвін. Третя хвиля. Київ, 2000.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Інформаційні технології і засоби навчання. URL: [Інформаційні технології і засоби навчання \(iitta.gov.ua\)](http://iitta.gov.ua)
2. Електронна бібліотека НАПН України. URL: [Вас вітає Електронна бібліотека НАПН України - Електронна бібліотека НАПН України \(iitta.gov.ua\)](http://iitta.gov.ua)
3. Вчені записки Таврійського національного університету: серія Філософія. URL: [Головна \(vernadskyjournals.in.ua\)](http://vernadskyjournals.in.ua)
4. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ зі змін. URL: [Про інформацію | від 02.10.1992 № 2657-ХІІ \(rada.gov.ua\)](http://rada.gov.ua)

ДОДАТОК

Питання до курсу (залік):

1. Філософія як наука і навчальна дисципліна.
2. Світогляд як духовно-практичний феномен.
3. Предмет, об'єкт та функції філософії.
4. Цінність філософії для людини і суспільства.
5. Історичний розвиток світової філософії.
6. Сучасна світова філософія.
7. Філософська думка в Україні.
8. Філософський зміст проблеми буття.
9. Феномен свідомості.
10. Структура свідомості, її основні рівні.
11. Діалектика та її альтернативи.
12. Проблема пізнання у філософії.
13. Єдність чуттєвого та раціонального у філософському пізнанні.
14. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу.
15. Творчість як конструктивний принцип пізнання.
16. Філософська концепція творчості.

17. Синтезуюча природа творчості.
18. Логіка та методологія наукового пізнання.
19. Суспільство як системи і життєдіяльність людини.
20. Діяльність як спосіб існування соціального.
21. Суспільство і природа: взаємозв'язок та взаємозалежність.
22. Географічне середовище.
23. Екологія та екологічні проблеми в Україні.
24. Якісний стан населення.
25. Парадигми осягнення історії.
26. Суспільно-економічна формація.
27. Культура і цивілізація.
28. Рушійні сили та суб'єкти суспільного розвитку.
29. Поняття рушійні сили розвитку суспільства.
30. Суб'єкти суспільного розвитку.
31. Соціально-етнічні спільноти людей та тенденції їхнього розвитку.
32. Діалектика розвитку процесів етносуспільного буття.
33. Людина: індивід, особистість, індивідуальність...
34. Потреби та інтереси.
35. Соціальна норма.
36. Життєва позиція.
37. Виховання особистості.
38. Поняття суспільного виробництва.
39. Продуктивні сили і виробничі відносини.
40. Сутність науково-технічної революції.
41. Соціальні наслідки науково-технічного прогресу.
42. Держава – базовий інститут політичної системи.
43. Національна держава і громадянське суспільство.
44. Сутність духовного життя суспільства.
45. Буденна і теоретична свідомість.
46. Суспільна психологія й ідеологія.
47. Форми суспільної свідомості.
48. Особливості духовної культури суспільства.
49. Цінності в житті людини та суспільства.
50. Історичний розвиток філософських уявлень про цінності.
51. Цінності в структурі соціуму.
52. Логічні елементи категорії цінності.
53. Ієрархія цінностей людського буття.
54. Цінності як ядро світоглядної проблематики.
55. Філософський аналіз науки.
56. Наука – феномен культури.
57. Майбутнє: проблеми прогнозування.
58. Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього.
59. Основні науково-теоретичні характеристики соціального прогнозування.
60. Людство на шляху до “нової цивілізації”.